

תטריחנהו לעבודתה אחר שהוא נותן לבו להתבודדות. **ועול דרך ארץ** - ר"ל התעסקות בענייני העולם, כי חבריו ושכניו וקרוביו יעסקו במלאכתו ויעזרוהו בה עד שלא יצטרך הוא להיבטל ממנה. וזהו שדרשו במקום אחר לקמן פ"ו: "חרות על הלוחות - אל תקרי חרות אלא חירות", כלומר שהחירות משעבוד המלכות והזמן יקרהו בעבור דבר הלוחות. **וכל הפורק ממנו עול תורה** - ר"ל, שמאבד זמנו בעסקי העולם ואינו נותן לבו להתבונן בתורה ובדרכיה ובמצותיה, נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ:

7. חפץ חיים שמירת הלשון חלק א שער התורה פרק ג

ודע דממה שאמרו: "המקבל עליו עול תורה", ולא אמרו סתם כל הלומד תורה, משמע דוקא אם מקבל על עצמו עול התורה שלא להתרפות ממנה בשום אופן, כשור שנותנין עליו העול, כמ"ש (בע"ז ה'): "תנא דבי אליהו: לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשאוי", ואז אפילו אם היה עליו כבר עול מלכות ועול דרך ארץ, מעבירין ממנו. וכל שכן שהקב"ה מסבב שלא ינתן עליו, ובזה יוסרו כמה קושיות שעל מימרא זו.

8. הרצ"ה זצ"ל מתוך התורה הגואלת מסכת אבות פרק ג משנה ה

ההדגשה כאן היא ביחס, בגישה, אל הלימוד. "כל המקבל עליו עול תורה". הקבלה בלב של התקשרות לתורה בקביעות, ולא לימוד בהזדמנות, בארעיות. מקבל עליו בליבו בקביעות, בכל אישיותו, עול של תורה. במצב כזה, כל השעבודים השונים, הממלכתיים ושעבודי דרך ארץ ופרנסה, אינם קיימים. זהו ההיפך הגמור מהמשנה הקודמת, מ"המפנה ליבו לבטלה", מהמגרה יצר הרע בנפשו. ככל שאדם קשור יותר לתורה, קבוע יותר בתורה, מעבירים ממנו שאר שעבודים, כלומר, מן השמים מסייעים בידו להעביר ממנו שעבודים אחרים. גם באופן טבעי, זה נכון. אדם, שהוא שקוע תמיד בלימוד, יש דרך ארץ כלפיו. זוהי עובדה מציאותית.

ישנן הרבה מדרגות של קביעות בתורה, הרבה מדרגות של תלמידי חכמים. "מה אהבתי תורתך, כל היום היא שיחתי". השקידה היא עיקר החיים, וכל שאר השעבודים מתחשבים עם העיקר. מי שבאמת בקביעות גמורה, החלטית, אזי גם משמים וגם מצד החברה, יש רושם, ופחות מפריעים, כדי שלא יצטרך לבטל את השעבוד הפנימי לתורה. אמנם, יש בזה הרבה מאוד מדרגות, מיליוני מדרגות. יש דרגות של "לא פסיק פומיה מגירסא", בלי הרף, מצב של קבלת עול תורה באופן חזק וחמור מאוד, בנפש ובמעשה, ובמציאות ובחיים, ואז ישנה התחשבות מצד כל הגורמים האחרים.

1. משנה מסכת אבות פרק ג משנה ה

רבי נחוניא בן הקנה אומר: כל המקבל עליו עול תורה - מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וכל הפורק ממנו עול תורה - נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ:

2. תולדותיו של רבי נחוניא בן הקנה

תנא בדור השני. נראה, שהיה מתלמידיו של רבן יוחנן בן זכאי. היה רבו המובהק של רבי ישמעאל (שבועות כ"ו ע"א). היה דורש את כל התורה כולה בכלל ופרט. זכה לאריכות ימים, ותלמידיו שאלוהו במה זכה, וענה להם: "מימי לא נתכבדתי בקלון חברי, ולא עלתה על מטתי קללת חברי, וותרן בממוני הייתי". "יוחסין" כתב שהוא כתב את "ספר הבהיר" על סודות הקבלה.

3. ר' עובדיה מברטנורא אבות פרק ג משנה ה

עול מלכות - משא מלך ושרים: **דרך ארץ** - עמל וטורח הפרנסה, לפי שמלאכתו מתברכת: **הפורק ממנו עול תורה** - האומר קשה עולה של תורה ואינו יכול לסובלה:

4. פירוש המשנה לרמב"ם אבות פרק ג

ועול תורה - הידבקות בלימוד, **ועול מלכות** - טרחות השלטון ושעבודו, **ועול דרך ארץ** - טרחות הזמן. יאמר, כי 'בשכר הדבקו בעול תורה, יסתירהו ה' מעול המלכים, ויקל עליו טרחות הזמן... אמרו: "חרות על הלוחות - חירות על הלוחות", כלומר: החירות מפגעי הזמן ומפגעי השלטון למי שמקיים הדבר הכתוב על הלוחות.

5. פירוש רבינו יונה על אבות פרק ג משנה ה

כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות - אחר שעושה תורתו עיקר ומלאכתו עראי, הקב"ה ישמרהו מכל דבר רע שלא יצטרך להיבטל מלימוד התורה, ולא יתן בלב העריץ הלוקח נפשות לעשות מלאכתו לקחת את זה, וינצל ממלאכת העריצים להקים רצונו לעסוק: **ועול דרך ארץ** - לא יצטרך לעשות מלאכה הרבה לצורך פרנסתו, ובמעט יספיק לו לכדי חיותו, כי מלאכת הצדיק מתברכת ונפשו שמחה בחלקו. **וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין לו עול מלכות** - שהוא חושב לעשות מלאכתו הרבה אם יניח מלאכת התורה, והשם יתברך יפר מחשבתו ויתן בלב המלך לקחתו לעשות מלאכה לו... **ועול דרך ארץ** - שהוא נודד וטורח אחר מחייתו ולא יוכל למצאה. גם כי ימצאנה לא ישמח בחלקו, וכל ימיו להבל יגע להעשיר ולהוסיף עושר על עושר, וכענין שנאמר: "אהב כסף לא ישבע כסף", ונמצאו כל ימיו יוצאין בעמל ויגיעה ולא יהיה לו מנוחה לעולמי עד:

6. בית הבחירה למאירי מסכת אבות פרק ג

כל המקבל עליו עול תורה - אחר שעול תורה תעביר ממנו עול מלכות, כי המלכות לא